

պաշտօնական օրաթիւ 18 օգոստոս 1876 թ. հ. օգոստոս 18 թիւ 1866

ՀԱՐԱՍԳԻՐ

Կ. ՊՕԼՍՈՅ

Գ/ն 20 փարա

Կ. ՏԱՐԻ 11 ԲԵՃԵՊ 1292 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 18 ՕԳՈՍՏՈՍ 1876 Կ. Տ. ՕԳՈՍՏՈՍ 18 ԹԻՒ 1866

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐԻՆ ԿՈՆԴԱԿՏ

Վերջին օրերս ընդհանրապէս Հայոց ազգին վերին աստիճանաց մէջ քննադատութեան նիւթ դարձած է Ս. Պատրիարքին յուսիս 6 թուով առ ամենայն եկեղեցիս ուղղեալ կոնդակը :

Ոմանք ներկայ պարագաներուն յարմար, ուրիշներ անյարմար և չորոքորթական կը գտնեն. օտար մամուլն ալ բաւական կը ծու կը խօսի ատոր վրայ :

Ս. Պատրիարքին այդ կոնդակաւ բաժնետերուն ամենամեծ մասը արդէն խիստ շատ անգամ կը կնուած է երեսօխոսանական ժողովոյ մէջ զանազան երեսօխոսաններու կողմէն և ոչ ոք ընդդիմախօսած է ատոնց . ասկից կերեւի թէ Ս. Պատրիարքը ուրիշ բան չէ ըրած, այլ միայն կրկնութիւն մը շատ անգամ խօսողներուն . սակայն միթէ կը յարմարէր ատոնց կրկնութիւնն այս ներկայ պարագայիս մէջ . ահա ամենուն ընտուած բանը :

Չայս գիտնալէ առաջ հարկ է յանուն արդարութեան յայտարարել թէ այդ կոնդակը Ս. Պատրիարքին խմբագրածը չէ . այլ խառն ժողովոյն խմբագրածն է . ուստի ինչ որ ըսել պէտք է արդարութիւն է որ խառն ժողովոյ ուղղուի :

Շատերուն յայտնած կարծիքն այն է թէ այդ կոնդակը Հայոց ազգին այսօրուան հոգիները ըստ օկոքան բոլորովին Օսմանեան տէրութեան շնորհացը կուտայ, այն պէս որպէս թէ Հայն իւր ազգութիւնը, իր կրօնքը, իր եկեղեցին, իր լեզուն և իր աւանդութիւնը պահել չուզելով հանդերձ՝ պարտաւորած է այդ շնորհին շնորհիւ պահել :

Կոնդակին լեզուէն վերոգրուեալ կարծիքը թէն բացորոշ չէ հաստատուիր, բայց բացորոշ ալ չը մերժուիր, որով երկուստէք իրենց կարծեացը ի նպաստ նիւթ կրնան գտնել :

Պիտի ըսուի թէրեւս մինչև մէկ աստիճան իրաւամբ թէ՛ ատանկ երկայրի լեզու պէտք էր դործածել . բայց ինչ կրնար ընել Պատրիարք մը երբ պարտաւորուած էր վերջապէս կոնդակ մը հրատարակելու . մանաւանդ ինչ կրնար ընել երբ խառն ժողով մը կորոշէ այդ կոնդակը հրատարակելու գիտէք որքան դժուար ու վտանգաւոր բան է ատանկ պարագայի մը մէջ ՈԶ ըսել, յորմէ յետոյ այլ եւս չէր կրնար որ և է դործուի . Դուռը դիմել . ուստի ատանկ պարագայի մը մէջ ոչ ըսել՝ հրատարական տալ ըսել է և միթէ խելացութիւն կըլլար մինչև հոտ յառաջ երթալ :

Արդ ինչ է այս ամենուն պատճառը, բայց եթէ Հայոց ազգն իբրեւ քաղաքական ազգ մը՝ իրեն յատուկ քաղաքականութիւն մը չունենալով՝ ամեն կողմէ եղած հողմին առաջքն ինկած ըլլալ :

Լսեցինք ստոյգ աղբիւրէ թէ վարչութեան և Բ. Դրան մէջ զինւորական տրոց խնդիրը ծանր բանակցութեան նիւթ եղած է :

Չանազան գաւառներէ վարչութեան հասած հեռագիրներն ու նամակներն կսեն թէ՛ զինւորական տրոց վերջին կարգադրութեան համեմատ իւրաքանչիւր տուրք տուող 100 զրէն աւելի վճարելու պարտաւորեալ է և այս գաւառակութիւնն ալ ծանր կը թուի ամենուն, ուստի երբ Բ. Դուռը իր վերջին կարգադրութեան վերայ հաստատ կեցեր է՝ պատրիարքարանը պարտաւորեալ է ամենայն քաղաքավարութեամբ խմայրենի թէ՛ ազգը այդ կարգադրութեան պահանջած ոչ բաշխման և ոչ հաւաքման կրնայ մասնակցել, այլ Բ. Դուռը ազատ է իր պաշտօնեաներուն ձեռամբ ընել թէ բաշխուի և թէ հաւաքուի :

Չը գիտենք թէ Բ. Դուռը ինչ պատասխան տուաւ ատոր, բայց հաւանական է որ պատրիարքանի այդ անկեղծ յայտարարութիւնը ուշադրութեան առնուի :

Սերվիոյ հասարակաց կարծիքն այն է որ կըսէ յիշեալ թղթակիցը՝ Սերվիոյ հաշտութիւն առաջարկելուն պէս՝ թիւրքիա երեք ծանր պայմաններ պիտի դնէ, որոց և ոչ մէկը կրնան ընդունիլ և իրենց վերջին աստիճան վատութիւն կը համարին ընդունիլ :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Ընդանրապէս ամենուն ուշադրութիւնը գրաւած է վերջին օրերս երեւան եղած հաշտութեան լուրն . ոմանք բաց ի անգղիաէն և ուրիշներ բաց ի գերմանիայէն բոլոր կառավարութիւններն ընդունած են կըսեն հաշտութիւն առաջարկել Բ. Դրան :

Հաշտութիւն ամեն կողմէն ընդունուելու բան մ'է, սակայն դիտել պէտք է թէ խաղաղութիւնը ո՞վ խանգարեց . Բ. Դուռը թէ Սերվիոյ . աշխարհ գիտէ թէ պատերազմ հրատարակողը Սերվիոյ էր և այնքան մեծ յանդգնութեամբ որ մինչև անգամ մեծ տէրութեանց իսկ մէկէն ի մէկ յարձակողական դիրք բռնելու չը համարձակեցնուն դէմ՝ սա յարձակողական դիրք բռնեց . սակայն երբ օսմանեան զէնքն իրենց կարծածին պէս տկար չեղաւ՝ անմիջապէս հաշտութիւն առաջարկել սկսաւ . ուրեմն ինչ պահովութիւն կայ որ քանի մը տարի անցնելէն վերջը դարձեալ հիմակուան պէս մեր ամենուն վրէժառուն պատճառ չըլլայ այս ու այն պատրուակաւ օտքի ելնելով :

Մօրնինի բօսթ նշանաւոր անգղիական թերթը թէն խըրատ կուտայ Բ. Դրան կողմէն հաշտութիւնն ընդունուելու, սակայն առանց ապագային երաշխաւորութիւնն առնելու կըսէ՝ պէտք չէ որ Սերվիոյ օձիքը ձեռքէ հանուի :

Այս թերթին յայտնած այս կարծեաց հակառակ թայմզի թղթակիցը սերվիացւոց ընդհանուր մէկ արամագրութիւնը կը յիշէ ըսելով թէ՛ սերվիացիք որ և է պայմանի տակ հաշտութիւն չեն ընդունիր :

Սերվիոյ հասարակաց կարծիքն այն է որ կըսէ յիշեալ թղթակիցը՝ Սերվիոյ հաշտութիւն առաջարկելուն պէս՝ թիւրքիա երեք ծանր պայմաններ պիտի դնէ, որոց և ոչ մէկը կրնան ընդունիլ և իրենց վերջին աստիճան վատութիւն կը համարին ընդունիլ :

Արդ այս երկու անգղիական թերթերէն որոն հաւատարմ է և հաշտութեան վրայ յոյս դնելու է . սակայն միւս կողմէն կը տեսնենք որ Օսմանեան արժէթուղթը օրքան զօր կը բարձրանայ նոյն իսկ եւրոպական հրապարակին վրայ, յորմէ կը հաստատուի թէ՛ օրքան զօր հաշտութեան հաւանականութիւնն ենք կաւենան և այս թշուառ օրերուն վերջը տեսնել շատ հեռու չէ՝ եթէ Օսմանեան բանակաց յառաջացումն հաշտութեան դիմակին տակ ետ չը թողուելով՝ դործը ձմրան չձգուի, որովհետեւ եթէ Սերվիոյ իրօք հաշտութիւն կառաջարկէ և նպատակը օր վատկելով ձմեռը վրայ բերել չէ՝, յիմար ըլլալու է ուրեմն Սերվիոյ որ չը գիտնայ թէ՛ նախա յարձակն ինք, պարտեալն ինք, և հաշտութիւն առաջարկողն ինք եղած ըլլալով անկարելի է որ՝ պայման չընդունիր հաշտութեան պայման չկրնար գրուիլ եւ ահա ատոր համար ըլլալու է որ՝ Անգղիոյ յառաջ չը նետուիր և իր ամենէն աւելի փափաքած հաշտութեան առաջարկութեան հեղինակութիւնն իր վրայ չառնէր :

Ուրեմն առանց խաբուելու սպասենք տեսնելու թէ՛ այս ձեռառակութեան տակ ինչ խաղ պիտի ուզեն խաղալ մեզ դէմ :

Գարատաղի պէյը Ահմէտ Մուխթար փաշային հետեւեալ նամակն է գրեր կըսէ Պատրիարքի Տէր :

Յուլիս 28 ին իմ գինուորաց և Օսմ. զօրաց մէջ եղած կռուոյն, ձեր զօրքերուն մեղեցիկներն չատերք թաղել տուի, սակայն Պէլքէի մօտերը եղած կռուոյն վրաւորեալները չեմ կրցած թաղել :

ղեկ տալ . ուստի այս սրբազան պարտաւորութիւնը ձեր բարձրութեան յանձնելով տարակոյս չունիմ որ պաշտօնատար մը պիտի ուղարկէք այս պաշտօնը կատարել տալու համար , որնոր ամենայն յարգանքը պիտի ընդունուի մեզմէ :

Բռնուած գերիներէն իմացայ որ պատերազմի դաշտին վերայ մեռնողներուն մէջ կը դըտնուի Ֆէրիք Սէլիմ բաշայի դիակը : Յիշեալ բաշային իր աստիճանին և քաջաբար ըրած կռուոյն արժանի յարգանք և հանդիսիւ թաղման հանդէսը կատարել տուի :

Միւրիւրիվա Օսման բաշայն ալ կրակներու տակ խիստ քաջութեամբ իր զօրքերը հաւաքած միջոցին գերի բռնուած ըլլալով Չէթինեէ զրկած ըլլալ կիմացընեմ :

Յիշեալ բաշան կը խնդրէ որ իր հանգերձանքը և կարասիքը Զարհովա զրկուի , զայս իր խընդրանաց համեմատ իմացնելու հետ մէկտեղ՝ ասոնց ըստ ամենայնի հանգստութեան մէջ գտնուելուն կը վստահացնեմ զձեզ :

30 Յուլիս 1876

Բանակակերտն

Գարատաղի իշխան Նիւու

Վիէննայի թերթերը կըսեն թէ Բ. Դուռը հաշտութեան համար իր կէս պաշտօնապէս ասկէ առաջ առաջարկած պայմանները թեթեւցնելով , հիմայ միայն երկու պայման կառաջարկէ . 1. պատերազմական տուգանք և 2. ապագային ապահովութիւն :

Ասկէ կը հասկցուի թէ Բ. Դուռը դարձեալ հայրաբար վարուելով Սերվիական ազգին դէմ , ետ կը կենայ բրէնս Միլանի անկումը պահանջելէ , որով Սերվիացեոց ներքին մէկ յեղափոխութեան առաջն ալ առած կըլլայ :

— Պ. Տիգրայէլի լօրտութեան աստիճանը բարձրանալով իր հասարակաց խորհրդարանի աթոռը թողելուն վրայ՝ ամեն անդիացի կուզէ գիտնալ թէ անոր հասարակաց խորհրդարանի պաշտօնը ո՞վ պիտի վարէ . — մէկ քանի թերթեր հաւանականաբար Ս. Սթրաթֆօրտ Նօրթօթ պիտի ըլլայ կըսեն , սակայն կառավարութեան ցարդ բռնած քաղաքականութիւնը պիտի փոփոխութիւն կրէ թէ չէ , մարդ չըզիտեր տակաւին : Սակայն ինչ որ ալ ըլլայ՝ Անգլիոյ հասարակաց խորհրդարանը հիմայ ազատած եղաւ Պ. Տիգրայէլի պէս կարող մէկու մը ընդդիմաբանութենէն :

— Խարբուղէն Լէվընդ չէր ըլլալ գրուած նամակ մը տեղւոյն կառավարիչ Հասան պէյի

վրայ բաւական գովեստներ կընէ :

Տեղւոյն քրիստոնեայները որ Հայ են մեծ մասամբ՝ կըսէ յիշեալ նամակը՝ կը փափաքին որ ընդհանուր կերպով թիւրք կամ օսմանը կոչուին :

Կերեկի թէ Խարբուղի Հայերը Պօլսոյ , Զմիւռնիոյ և ասոնց նման քիչ շատ լուսաւորեալ գաւառաց Հայերէն ալ առաջ անցեր են , ու կը փափաքին որ տկար կերպով Հայ կոչուելուն տեղ հզօր կերպով թիւրք կոչուին :

Արդեօք կա՞յ ուրիշ գաւառ մ'ալ , որ ասանկ թեթեւութիւններ ընէ և իւր բուն ազգութիւնը ասանկ շուտով մոռնայ :

Եթէ Խարբուղիքի հաւասար քաղաքացիութեան սկզբունքին հետեւելով ատանկ փափաք մը յայտներ են Լեվընթի թեթեւցնելով թող ապահով ըլլան որ իրենց Հայ կոչուելով թուրքերէն կամ օսմանցիներէն զատ մարմին մը համարուիլը՝ իրենց հաւասար քաղաքացիութեան իրաւունքին բնաւ չը դաշիր , եթէ կը փափաքին ունենալ այդ իրաւունքը , ինչպէս ամենքս կը փափաքինք , և ինչպէս տէրութիւնը ու Եւրոպա կը փափաքի , բայց դորն դրութեան մէջ խիստ մեծ եւ խոչնդոտները թէ ընկերական և թէ կրօնական :

Երեկ հետեւեալ հաւելուածը հրատարակեցինք :

ԲԱՑՈՒՄ

Միամետայ դադարումէ յետոյ , ահա վերստին կուգանք հրապարակ մեր պարտականութիւնը ինչպէս ցարդ՝ նոյնպէս և այսուհետեւ կատարելու , շնորհիւ կայսերական կառավարութեան ներողամիտ քաղաքականութեանը , և շնորհակալ ըլլալով մասնաւորապէս Ամին . Ս. Պատրիարք Հօր և Մաքսուտեան Վսեմ . Սիման պէյ և Սեպուհէ Ֆէնտի եղբարց , որք փութացին իրենց միջնորդութիւնը չը խնայել , և մեր կրկին անգամ արտօնագիր առնելուն պատճառեղան : Սակայն միթէ Կոմկասու մէջ իրօք ատանկ ապստամբութիւն մը կա՞ր թէ չըկար . — Մեր խաբանութենէն վերջը հասած Բուսթերթերն հաստատեցին թէ ատանկ բան մը կայ եղեր , բայց կարծուածին չափ մեծ չըլլայէն զատ՝ զուտ հայկական շարժում ալ չէ եղեր , այլ ներքինօրէն շարժում մը դէմ շարժում մը որ վերջապէս զսպուէր է : Ինչ և իցէ . այդ դէպքը այժմ իր կարևորութիւնը կորսնցուցած է և ատոր վրայ խօսիլն աւելորդ է :

Սակայն կարծենք աւելորդ չէ խօսիլ յունական մամլոյն մեր ազգին վրայ այս առթիւ ըրած

անիրաւ ծաղրաբանութեան վրայ , որովհետեւ գրեթէ ազգային շատ մը թերթեր խաբանուած ըլլալով , յունական մամլոյն իր արժանաւոր պատասխանը չառաւ :

Օսմանեան Կայսրութեան պէս երկիր մը՝ որ գրեթէ Բաբէլոն կը նմանի և իր մէջ շատ մը ազգեր՝ ընդ որս հայն և Յոյնը կը պարունակէ՝ ամեն բանէ առաջ՝ եղբայրութեան պէտք ունի . եթէ հայն յոյնը իբրեւ ազգ ծաղրէ և փոխադարձաբար ամեն ազգ մէկ մէկու դէմատեղութիւն ունենան՝ երկրին կառավարութեան գործը դժուարանալէն զատ՝ դըլխաւորաբար ճանկաստանի ընդհանուր քրիստոնէութիւնը կը զնաւէ , հետեւաբար կրնայ դուր չակուիլ թէ ով կը շահի այս վեհասուն դէմ :

Արդ այս սկզբամբ չէ եղած օր մը՝ որ Հայն ծաղրէ զՅոյնը իր մեծ խոհին , այն է Կ. Պօլիսը առնել երազելուն համար , չէ ծաղրած օր մը Այա Սօֆիայի մէջ երազուած պատարագին համար . ուրեմն ի՞նչ իրաւունք ունի Յոյնը զՀայն ծաղրելու Բուսական ապստամբութեան մը համար . միթէ յոյնը ազգ է մարդէ և արիւն ունի , հայը ազգ չէ , մարդ չէ և արիւն չունի :

Եթէ աշխարհագրութեան մէջ յունաստան մը կայ՝ միւսնոյն աշխարհագրութեան մէջ հայաստան մ'ալ կայ՝ անջնջելի տառերով արձանագրեալ . թերեւ ըսեն՝ յունաստան կայ , բայց անկախ է . ասոր խիստ դիւրին է պատասխանել թէ յունաստան ալ անկախ չէր և անդիական քաղաքականութիւն մը անկախ ըրաւ զայն . ուրեմն յիմար է այն որ անկախ է ու չէին խօսքը կընէ , զի այդ մանաւանդ ներկայ դարուս մէջ ոչ զէնքի դործ է և ոչ արեան՝ այլ զասոնք ծնանող քաղաքականութեան գործ է :

Ո՞ր ազգդ կարող է ներկայ պատերազմական զէնքերուն դէմ դնել , ահա Գարատաղն ու Սերվիան տեսնե՞ք՝ որ կէս անկախ իշխանութիւններ ըլլալով և ամեն տեսակ զէնք ունենալով հանդերձ միթէ կարող էին Օսմանեան բանակին դէմ մէկ շաքաթ դիմանալ՝ եթէ օտար քաղաքականութենէ օգնութիւն չը դըտնէին :

Դիւրքերնիս չը ներեր մեր գըրիչն աւելի յառաջ վարել և յունական մամլոյն այդ վատ մասին անքաղաքավարութիւնը ալ աւելի զգալի կերպով աշխարհի առաջ հանել . որովհետեւ որչափ դիւրին է հպստակ ազգ մը իր այդ վիճակին մէջ անկախութեան համար ծաղրել , այնքան դժուար է իր այդ վիճակին մէջ զինքը պաշտպանել :

Յունական մամլոյն այդ վատ մասը եթէ արիւթիւն ունենար՝ այսպիսի անցուկ սահմանի մէջ չէր ընտրեր հայոց վրայ յարձակիլ , գիտնալով որ հայերն ինքըզինքնին պաշտպանելու միջոցներէն զրկուած էին զանազան տեսութեամբ :

Չուզելով պիտի ըսենք , բայց պարտաւոր ենք ըսել՝ որ յունաց ազգը եթէ Արեւելքի մէջ իբրեւ ազգ իր նշանակութիւնը կորսնցուց , այդ սնոտի մեծամտութեանը երեսէն էր , այո՛ , կորսնցուց յունաց ազգը տաճկաստանի յունադաւան ազգաց ներկայացուցիչն ըլլալու իր մեծ դիւրքը . թող թէ Բուսանիա Սերվիա , Մօնթենեկո և ըն . յունաց պատրիարքարանի իշխանութեան լուծը թօթափեցին , այլ տակաւին սա վերջերս պուլկար մեծ ազգն ալ թոթափեց այդ լուծը և այսօր այն հին յոյնը՝ որ իբրեւ ներկայացուցիչ յունադաւան զանազան ազգաց կը պարծեր , այսօր իջած է այն աննշան դիրքը՝ որ հայէն շատ վար կը գտնուի . և եթէ տակաւին յունաց պատրիարքը Բ. Դուռը գացած ատեն միւս պատրիարքներէն վեր կը գըտնուի՝ այդ յունաց ազգին մեծութեանը համար չէ , այլ յունաց պատրիարքութեան հնութեանը համար է :

Արդ այսպէս իր քաղաքական նշանակութիւնը իր սնոտի մեծամտութեամբ կորսնցնող յունաց ազգէն միթէ իմաստութիւն պիտի սպասէինք գոնէ հայոց ազգին քաղաքական եղբայրութիւնը վայելելու . չենք ըսեր թէ յունաց ազգին մէջ իմաստուն և քաղաքագէտ մարդիկ չըկան , կան և բաւական կան , սակայն մեծ մաս մը կայ մեծամիտ և ամեն փառք իրեն սեփականող՝ որ այդ իմաստուն և հեռատես մասին եղբայրական քաղաքականութիւնը անկարելի կընէ գործադրել , և յունաց ազգը այսպէս զրկուելով միւս հպատակ ազգաց բարոյական դաշնակցութենէն կզգիացեալ և առանձին կը մնայ իբրեւ ազգ իր խիստ փոքր թուովը :

Ուստի վերջացնելով խօսքերնիս ըսենք , Ազգ յունաց՝ եթէ կուզես արեւելքի մէջ նշանակութիւն ունենալ , ետ կեցիր սնապարծութենէ և բոլոր միւս հըպատակ ազգաց հետ բարոյական դաշնակցութիւն կազմէ , յորմէ թէ դու շահիս , թէ մեք և թէ համայն ճանկաստանի քրիստոնէութիւնը , զի երբ քրիստոնեայն զքրիստոնեայն կ'ընծամանէ և մէկը միւսին զօրութիւնը կը կոտորէ՝ արտաքին թշնամոյն համար ասկէ աւելի հաճոյական բան չը կըրնար ըլլալ , սակայն երբ քրիստո-

նէութիւնը եղբայրութիւն կազմէ, այդ թշնամոյն համար չիք այլ քաղաքականութիւն, այլ մի միայն մէկ մէկէ պաղեցնելով այդ եղբայրութեան խզումը և բաժանումը յառաջ բերել:

Պուլկարիոյ մէջ գործուած անգթութեանց վրայ թայմըզի մէջ տեսնուած նամակի մը քաղաքապետ ընել տնօգուտ չենք համարիր:

« Գառք փեանի բաշայի՝ որ մեր (Ֆիլիպպի) միւթնարըֆին հետ հոս հասաւ և թասգեոյի ու ֆոնուշի մէջ գործուած անգթութեանց հեղինակ պաշք պողոքները պատժել սկսաւ: Ասոնք ամեն անգթութիւն ըրին, կոյս, կին, եկեղեցի և ինչ որ կայ պղծեցին: Հիմայ քննութիւն բացուեցաւ ամեն գաղտնիք երևան հանելու:

« Հասգեոյի Գայմաքամը իւր ժողովականներով մէկտեղ հոս բերուեցաւ գաղտնաւորութեան կուեւրու համար:

« Ֆիլիպպի գեղեցիկ գաւառը այժմ եղծմանց և մոլեռանդութեանց ասպարեզ դարձած է: շատ տարիներ հազիւ պիտի բաւէ Բաեաններն իրենց նախկին վիճակը գտնելու: շատ ատեն չը պիտի մոռցուի ասոնց ընտանեացը կրած բռնաբարութիւններն: ասոնք ամենաշուքն չեն համարձակեր մէկ մէկու երես նայելու:

« Անգղիոյ դեսպանատան առջին Գարտուղարը՝ Լտիրնէի անգղիական հիւպատոսին հետ գացին Գալօֆէր, Գալօփօ, Սօբօթ, Գլիսուրա, և ուրիշ մնասեալ գիւղերն աչքէ անցնելու: Ամեն տեղ խաղաղասէր պուլկարները տմենայն գոհութեամբ ողջունեցին սոյն բարձրաստիճան հիւրերն: և իբրև իրենց աղատարարն դիմեցին ասոնց իրենց կրածներն հաղորդելու: Բիսապուրայի ողջ մնացած բնակիչները, մարդ, կին, և տղայք, որք վերաններու ներքև կայրին և կը պառկին առանց վրանին դոցելու բան մը ունենալու, ամենայն խնդակցութեամբ եկան ասոնց ներկայութեանը իրենց ցաւերն յայտնելու: Ասոնց պատմութիւններն պարտաւորեց սոյն պաշտօնատարները արցունք թափելու: և երբոր բաժնուելու կը պատրաստուէին՝ ժողովուրդը կառքերնուն բոլորովն առաւ և սկսաւ տղայել որ բարեհաճին զիրենք իւր ցաւալի վիճակէն ազատելու, որոց պատասխան տըրուեցաւ թէ ամեն միջոց ձեռք առնուի պիտի այդ մասին: Քարալովարի մէջ թօսուեն պէյի տունը Գլիսուրայի եկեղեցիէն կողպատուած բաւական արծաթ և ոսկի գտնուեցաւ, որոնք թօսուեն

պէյի ձեռքէն առնուելով Գլիսուրայի ժողովուրդեան տրուեցաւ:

« Անցեալ շաբթու 80 ի չափ մարդիկ որոնց մէջ քահանաներ ալ կային՝ Պաղարճդէն և շրջակայ գիւղերէն Սօֆիա զրկուեցան: Ճամբուն վրայ զինուորներն ասոնց գլուխը գերծեցին: ասոնց մորուքն ու պեխերն փետտեցին և սաստկապէս տանջեցին այնպէս որ ասոնցմէ միայն 18 ողջմա հասան Սօֆիա, մնացածներն ճամբան մեռան, որոց մէջ էր Եօրտան անուն ծեր դասատուն:

« Բերուշիայի մէջ տաճկները իրենց հողին տէրն ըլլալու չեն թողուր Գլիսուրնէից ըսելով թէ այս հողերն իրենցընէ: շատ մը միւս գիւղերուն մէջ տաճկներն տակաւին կը չարչարեն Պուլկարներն, կուտեն, կը խմեն և ինչ որ կուզեն կառնեն, այնպէս որ այս խեղճ գիւղացիները չեն գիտեր ինչ ընեն: միւս կողմէն տեղական կառավարութիւնը առանց բացառութեան իր տուրքերը կը պահանջէ թէ իր ամեն ունեցածը կորսնցնողէն և թէ բան մը չը կորսնցնողէն:

« Ուրիշ նամակ մը կըսէ թէ՝ Թամուշիլի Ահմէտ աղան՝ որ չըրջակայ գիւղերուն մէջ ջարդ տուաւ, իր հարցաքննութեանը մէջ խոստովանեցաւ թէ դրաւոր հրաման ունէր իրմէ բարձր հեղինակութենէ այսպէս վարուելու:

Ս. Պատրիարք Հօր վերջին անգամ համայն եկեղեցեաց մէջ կարդացնել տուած շրջաբերականը Գաղղիական մամուլն խիստ քննադատութեանը նիւթ եղած է: որպէս թէ հարստահարութեան խօսք չեղած ըլլար մէջը: (մինչդեռ այդ կոնգակը անցեալին հարստահարութենէն բացորոշ կերպիւ կը գանգատէր և ապագային յոյս կը յայտնէր, ի. Պօլիս նստող հպատակ ազգի մը Պատրիարքի լեզուով:

Մեզ այնպէս կերելի թէ որ զիտէ որ չարամիտ յոյնը՝ հայոց իրենց վերջին շարժմամբ աշխարհիս երեսը պատիւ գտնելու միջոցին՝ մեր Ս. Պատրիարքին կոնգակը թերի թարգմանելով եւրոպական մամուլն կծու լեզուին ենթակայ ըրած են: ուստի յանուն ազգային պատուոյ պատրիարքարանը պարտական է անոր մէկ ճիշդ գաղղիներէն հրատարակել տալ: ասոր հետ մէկ տեղ պէտք է նաև յունաց պատրիարքին սոյն խնդրոյն համար հանած այն կոնգակը՝ որ իր ուրիշ ազգէ ալ յունադաւան հպատակներ ունենալը մոռնալով՝ կրօնական հօր

մը իր եկեղեցւոյ զաւկին դէմ գործածել պէտք եղածը մայրական լեզուով չէր խօսեր:

Պօլիսէն օգոստ. 20 թուականաւ թայմի ուղղեալ հեռագիր մը կըսէ թէ՝ Մ. Քօնստուրեթի՝ Աթինայի կառավարութեան կողմէն ծանուցագիր մը ներկայացուց Բ. Դրան՝ խնդրելով որ Բ. Դուռը կրնտեցուց պահանջումները կատարէ, որովհետև ասոնց տհաճութիւնները Յունաստանի ժողովրդեան վրայ դէշ տպաւորութիւն ընել սկսած է:

— Պէրլինէն ամսոյս 21 ին Բէլ Մէլ կազմէ թէ հետեւեալ գրութիւնը կուղղեն:

Հոս կը հաւաստեն թէ՝ Ժէնէրալ Չէրնայիֆի յաղթական լրոց վրայ Ռուսիոյ կառավարութիւնը իւր խաղաղական տրամադրութիւնը փոխեց, մինչև անգամ Աղեքսանդր կայսրը Սերվիացոց գիրքը նպատաւոր փոփոխութիւն մը կրած յուսալով՝ իր միջամտական ջանքերէն ետ կեցաւ: կը հաւաստեն թէ Բ. Դուռը անուրանալի ապացոյցներ ստացած է Ռուսական գործակատարներուն Պուլկարիոյ ապստամբութիւնը գրգռած ըլլալու մասին:

— Սերվիոյ ազգային ժողովոյ կողմէն կարգեալ անձնաժողովը մէկ միլիօն լիրայ պատերազմական փոխառութիւն մը ընելու հաճութիւն տուեր է հաւանականաբար Ռուսիայէն: Տէյլի թէ՛ լէկրաֆի ստացած հեռագիրն ալ կը հաստատէ թէ Ռուսիոյ մէջ 480,000 լիրայի սերվիական փոխառութիւն մը ստորագրուեցաւ:

Եթէ ստոյգ է այս, ապա հաշտութեան խօսքերն ինչ են:

— Ավստրիոյ կառավարութիւնը ըստ խնդրանաց Բ. Դրան հաճութիւն տուաւ վիրաւորեալներ Բէլքի նաւահանգստէն թող տրուելու յանուն մարդասիրութեան:

— Տաճկական թերթերէն ուսանք Գարատաղի իշխանը նախ պատերազմին մէջ մեռեալ և ապա ողջ հրատարակեցին, սակայն Պէրլինէն եկած հեռագիր մը իշխանին խիստ թեթեւ կերպով վիրաւորուած ըլլալը կը հաստատէ:

— Թայմզի թղթակիցը իբրև ամենաստոյգ կը գրէ թէ Սերվիոյ բանակին մէջ առ այժմ 250 Ռուս զօրապետ կայ և թէ շաբաթ մը ետքը այս թիւը պիտի կրկնապատկի:

— Յայտնի է ընթերցողաց թէ Չէյթունի մէջ հայ մը չարաչար կերպով սպաննուած էր: Չէյթունի միւտիլէն. այս անգամ կը լսենք թէ անգլական կառավարութիւնը զայն արդարացեալ ուղեւուն համար՝ Պատրիարքարանը ազգութիւնը մը գրեց, և այդ միւտիլին ըստ օրինի պատիժը խընդ-

րեց: Պատրիարքարանի այս խընդիրը լսելի եղաւ Մեծ Եպարքոսի առջև և Նորին բարձրութիւնը խիստ հրաման զրկեց հեռառով, որ ամենայն ազատութեամբ գաղտնաւորութիւն նին և օրինաց տրամադրութիւնը գործադրեն:

— Ռուսիոյ պաշտօնական թերթը համարուած Նոր լրագիրը կըսէ թէ՝ Անգղիոյ կառավարութիւնն է որ տէրութեանց հաշտարար միջամտութիւն մը կառավարէ: որպէս թէ Միլան իշխանը ատանկ առաջարկութիւն մը ընելու վիճակին մէջ չըլլար, մինչդեռ ապահովապէս գիտենք թէ քանի մը օրէն Ալեքսինացի վրայ ալ Օսմանեան դրօշակը պարզուելով՝ կայսերական զօրքերն Պէրլիկրատի ճամբան պիտի բռնեն:

— Քանի մը թերթեր գրած ըլլալով որ Օգոստոս. Սուլթանը կղզիները պիտի կենայ քիչ մը տեսն վասն օգափոխութեան, տպագրական տեսչութեան կողմէն բոլորովին սուտ հանուեցաւ այս լուրը:

— Մապէյն միւշիքի Նուրի բաշայի տեղ Համիտ բաշա մապէյն միւշիքի անուանեցաւ:

— Վսեմ. Օտեան էֆէն. որ անձնական տկարութիւնը դարմանելու համար Եւրոպա կը գլուխէր՝ վերջին շոգենաւով Պօլիս հասաւ:

— Երեկ Բ. Դուռը ընդ նախագահութեամբ Բ. Մեծ Եպարքոսին արտաքոյ կարգի նախարարաց ժողով գումարեցաւ:

— Մ. Ջարիֆի Թարապիայի յունաց դպրոցին տարեկան 120 լիրա կապեց իր կողմէն նուէր:

Ատեն մը մեր մէջ ալ Երամեան վսեմ. Գէորգ պէյն և սոցա հաւասարապաիւ հարուստներ այսպէս նուէրներ կընէին, սակայն վերջերս այնքան յառաջ գացինք որ Նուպար բաշայի հովանաւորութիւնը և անունը կըրող Շահ. Նուպար վարժարանը գոցեցինք:

— Եգիպտոսէն երեկ 800 հրացան և երկու միլիօն ֆիլէնկ Պօլիս հասաւ:

— Աղեկսանդրիայէն Եւրոպա քաշուած հեռագրի մը խօսքին նայելով, Հապէշիստանի մէջ խըռովութիւն մը ծագեր և 1500 ի չափ տղայք և կանայք զոհ գացեր են:

— Կըսեն թէ Գերմանիոյ կառավարութիւնը Սերվիոյ խընդրած հաշտարար միջամտութիւնը մերժեր է ըսելով թէ՝ Սերվիա ուղղակի Բ. Դրան դիմելու է իր խնդիրը ընդունել տալու համար: Գերմանիոյ կառավարութեան այս քաղաքականութիւնը Անգղիոյ կառավարութեան հակառակութեամբն է կըսեն, բայց հաւանական չերեւիր մեզ:

ԻԼԱՆԱԹ

ՏՕԳԹՕՐ Մ. ՄԱՐԲԻ

Վերանա մեքեայի թըպպիտին-
տէն ան պէշ անէն մուգապտէմ տիպ-
լուստընը արդ իյէմիշ վէ պուճնա սէ-
նէլէրտէն պէրու էվրօքառա քէսպի
չէօհրէթ իյէմիշ օուպ, պու տէֆա
Տէրաաաաթէթէ կէլէրէք Պէշիկթաշ Բա-
շի մահապլէսինտէ իգամէթ իթմէքտէ
օլուպ վէ մահապլ մէգըիւր ճատտէսի
թըմմիլայ ըսթաաթիօնու իթթիսապլինտէ-
քի էնգալանէյի Օսմանիյէտէ այրքնա
պիւր մէվընը օլուպ, բազար կիւնիւ-
րինտէն մատէ հէր կիւն սաաթ իւշ-
տէն պէշէ գաաաթ թէշիթի իտէն խա-
թէլէրէ մէճնանէն պաղաճադ տըր,
վէ սապիւր վազիթլէրտէ տալսի վիզի-
թա իւշ քէնտի խանէսինէ գապուլ ի-
տէճէք տըր:

Միւսայիլէյի սոգթէօր Մարքիւն
էպէլիք վէ ճէրաշլըք Ֆիլիլէրինտէ տա-
լսի մէհարէթի ֆէվըք էլ ատէսի օլուպ,
էսքիմիշ իահիւր ուֆուճնէթի վէ ֆրէն-
կի իլլէթինի ապա ճիւս Ենտիւրմէքի-
վին վէ ապա բէրիկ թուլմայրայ խա-
րիւտէն պիւր նէվի մուսիլիէ իւշ վէ
պէշ սօվազլուղուճու տալսի քէնտի
նէվիճատ քէրտէսի օլան պիւր նէվի ա-
լէաթ իւշ բէրիկիւրի պէշ օն կիւն դար-
ֆընտա տէֆ իտէճէկինի վէ սըրաճա
իլլէթինի վէ սըթմա վէ կէօզ վէ գու-
լադ խաթալըղլարընը, գուրու վէ
գանը պասուր իլլէթինի, միտէ ու-
ֆուճնէթի վէ վիճուտէ պուլուճնա
աղըրէրի վէ սապիւր ուսուլ խաթալըղ-
լարը աղ վազըթ գարֆընտա տէֆ ի-
տէճէկինի ըաղպէթլու ահալիյէ իլան
իտէր:

Մահմուտ բաշա պաշընտա Պէքճի
սօգաղընտա զըյմաճըլար գարշընտա
Տնուճէրօլու ֆօթօկուաֆիսանէտէ, ալ-
թը ատէա ըտմ բէք ալէա վէ կայէթ
աղըղաթը սուրէթտէ օլարադ 15 զը-
րուշա թանգիւր օլուճուր:

Իւսկիւտար Պաղար պաշը ճատ-
տէսինտէ, պիւր թարաֆընտա Հարէնց
Յակոբ Էֆէնտինին, վէ տիկէր թա-
րաֆընտա Ունճեան Մկրտիչ Էֆէնտի-
նին խանէլէրի օլուղու հալտէ, Են-
տի արշըն Երւզ վէ ալթմըշ արշըն տէ-
միլիթտէ պլնաղիւր նէգարէթլի վէ ի-
շինտէ սուլու իշիլիւր տէրէճէտէ թաթ-
լը գուլուսու, վէ ուֆադ պիւր քէօշ-
կիւ օլուղուճնտան, կայէթ էնվէն ֆի-
յաթլէ ոսթլըք պիւր արաա օլուպ,
ձանֆէսինին Յովհաննէս Էֆէնտիյէ,
վէ Խալսուտ չուհաճը խան սօգաղընտա
սաաթըն Ուսթէն Էֆէնտի ֆալիաղեա-
նա միւքաճաթ իթմէլէրի:

ՅԻՍՈՒՍԻ
ՎԵՐՁԻՆ ՇԱԲԱԹ

ԽԱՉԻ ԶԱՐ

ԵՆՈՐՈՒՄԵԼՈՑ ՅԻՄԱՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՈԳԵԳՐԵՑ

ԽՐԻՄԵԱՆ ՀԱՅՐԻԿ

Ս. Ղ. վէ Ենգամաճեան քիթապ-
խանէսինտէ Ենիիճամիթ Զիլինկիլլէր
ճատտէսինտէ Տնուճէրօլու թիւքեան
տա, 1 ֆրանգ ֆիյ իւշ սաթըմադտա
տըր:

ԲԱՐԻՁ
ՊԱԹԱԳԻՍԱՆԷԼԷՐԻ

Յովհաննէս Էֆէնտի թօլալեանը
կիւղէլէթ թէրճիւմէ իյէթիլի Էրմէնի
հրուֆաթ իւշ թիւքքէն լիսան վէ բէ-
թիմէլլէ միւղէյէն իշպու քիթապ 544
սահիֆէտէն իպտէթ տիւր:

Սաթըլըր հէր Էրմէնի քիթապը-
լարտա վէ Պէյօղլու Աղաճամի սօգա-
ղընտա նուճէր 183 թիւթիւնճիւ կիւ-
լէրեան Ստեփան աղանըն տիւքեանըն-
տա, վէ թագալիտէ նուճէր 39 թիւ-
թիւնճիւ Նիկողոս աղանըն տիւքեա-
նընտա:

Յիյ 3 սիւ մէճիտիյէ:

ՎԷԳՆԵԹԻ ՂԱՐԻՊԵԹԻ
ԲԱՐԻՍ

Միւիլլիթ
Բօնսօն Տիւ Թէրալլ
Միւիլլիթ
Յովհաննէս թօլալեան
ԳՐԵԱ 1

Սաթըլըր Սթամպօլու քեաֆֆէյի
Էրմէնի քիթապըլարտա, վէ Պէ-
յօղլուտա ղաղէթա սաթան Էրմէնի
թիւթիւնճիւ տիւքեանլարտա:

Յիյ պիւր գըթապը 5 զուրուշ:

ՊԱՐՈՅՐ
ԿԱՄ

ԱՌՈՒՍՆ ՆԻՆՈՒԷԻ
ԳՐԵԱՑ

ՅԵՐՈՒՆԻՍ ԳԱՐԻԻԷԼ ՊԱՏԿԱՆԵԱՆ
Տպագրութիւն Տեղեկան
Հռչակաւոր հեղինակին հաստեղ-
ծութեանց մէկ մասն է, իբրեւ շա-
րունակութիւն ԱՆՈՒՇԱԻԱՆԱՑ Եւ
ՊԱՐԵՏԻ, գրաբառ Եւ ընտիր ոճով
գիւղաղներգութիւն մի է, զոր կու-
ղերձէ ՎԵՆ. Գէորգ Գ. Կաթողիկոսին
անուան: 72 երեսէ կը բաղկանայ
ՊԱՐՈՅՐ, մաքուր տպագրութեամբ,
յորում յառաջանուլիւն մը Եւ հե-
ղինակին երկու նամակները կան ի
ցնծութիւն վերադարձի Ապառլլահ-
եան Մեծ. Եղբարց գրուած, Եւ նո-
ցունց մէկ նամակ առ Հ. Պատկանեան:
Կը ծախուի Ենիի ճամի փողոց Զի-
լինկիլլէր ճատտէսի թիւ 8 Ս. Ղ. Եւ
Ենգամաճեան գրատունը:
Գինն է 1 ֆրանգ:

ԿԱՐԱՊԵՏ ԷՅ. ՓԵՇԵՏԻՄԱԼՃԵԱՆ

Շուկան Մէրճանը Գըղլար աղասը
խանի վերնայարկը թիւ 17 սենեակը
չաբաթը երեք օր այսինքն՝ Գշ. Եշ.
Շք. պիտի դառնալու Տաճկերէն, Ա-
րապերէն Եւ Պարսկերէն լեզուները:

Փալիաքողը որոշեալ օրերը նոյն սենե-
կակն երթալով կրնան գտնել յիշեալ
Էֆէնտին, որ ներկայ կը գտնուի ա-
ռաւօտէն մինչեւ երեկոյեան ժամը
տամն:

ՍԱՆԴՈՒԽՏ
ԳԻՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅՈՑ ԹԵԳՄԱՐՈՒ ԱՐՇԱԿՈՒՆՈՑ

ՉԿԵԻ ԲՄԱՆ ԱՄԱՑ
ԳՐԵԱՑ

ՅԵՐՈՒՆԻՍ ԳԱՐԻԻԷԼ ՊԱՏԿԱՆԵԱՆ

Աշխարհաբառ ոտանաւոր գրուած
չորս վարագոյրս բաժանեալ:
Կը վաճառի Կ. Պօլիս, Ս. Ղ. Եւ
Ենգամաճեան գրատունը, Ենիի ճամի
փողոց, թիւ 8. Գին 75 սանթիւմ:
Այս առթիւ կը ծանուցուի նաեւ թէ

հեղինակիս ՍԱՆԴՈՒԽՏ ԳԻՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ
ՊԱՏԱՐԱՆԻ անուանեալովին գինը 1
ֆրանքի եղած է:

ՀԱՄԱՏՈՑ
ՀԱՅՈՑ ՊԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ի ՊԵՏԱ ԴՊՐՈՑԱՑ
ՄԻՒԷԼԼԻԹ
Մ. Յ. ՉՈԼԱԲԵԱՆ

Իրիճի տեճա քապ օլուճուշ տուր
Սաթըլըր Սուլթան համամ 14 նու-
մէրօլու Զարդարեան ֆապրիգաւնտա
վէ հէր Էրմէնի քիթապըլարտա:

Յիյ 5 զուրուշ:

Սաթըլըր Սուլթան համամ 14 նու-
մէրօլու Զարդարեան ֆապրիգաւնտա
վէ հէր Էրմէնի քիթապըլարտա:

Յիյ 5 զուրուշ:

ՀԱՄԱՏՈՑ ԸԴՆՃԱՆՈՐ ՊԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԷԳԹԷՊԼԷՐԻ ՄԱՍՈՒՍ

Շարգ հնալիլիլլէրի քարիկի արիզի
ՊիՐԻՆՃԻ ԳԸԹԱ
Մ. ՄԱՍՈՒՐԵԱՆ ԹԵՆԼԻԹԻ

Իզմիրտէ Տէտէեան մաթպաասըն-
տա թապ օլուճումուշ տուր:

Իշպու քիթապ Ենիիճամի ճիւս-
ընտա Զիլինկիլլէր ճատտէսինտէ 8
նուճէր իւշ մուրադգամ Ս. Ղ. վէ Ենգ-
ամաճեան քիթապլիսանէսինտէ սաթըլ-
մադտա տըր:

Յիյ 1 ֆրանգ 20 սանթիւմ:

ԿԵԱՆՔ
ՀԱՅ ՊԱՆԴԻՍՈՑ

ՅՕՐԻՆԵԱՑ
ՄԱՐՏԻՐՈՍ Կ. ԽԱՉՄԵՐԵԱՆ

Կը գտնուի Ս. Ղ. Եւ Ենգամաճեան
գրատունը, Ենիիճամի փողոց Զիլին-
կիլլէր ճատտէսի թիւ 8.
Գին 3 դահեկան:

ՅԱՆՈՐ ԷՖԷՆՏԻ ՆԱԶԼԵԱՆ

Այս վկայեալ փաստաբանը իւր զը-
րասենեակը փոխադրած է Պաղչէ գա-
բու Շէյխ իսլամ խան վերնայարկ,
թիւ 5:

Նազըեան Էֆէնտի Տաճկերէն Եւ
Գաղղիերէն լեզուաց ալ քաջ հմուտ-
լիւն ունենալով, տարակոյս չունիւք
թէ դատական խնդրոց համար առ
ինքն զիմով բոլոր անձինքը գոհ պի-
տի ընէ:

ՏՕԳԹՕՐ Կ. ԳԱԼՈՒՍԵԱՆ

Իւր ընակութիւնը Գաաղղիայէր
Կօստա ճատտէսի Հասան բաշա խանին
մօտ 17 թիւ տունը փոխադրած ըլլա-
լով առաւօտ, երեկոյ Եւ զիշերներն
հոն պիտի գտնուի, Եւ ցորեկները
գարձեալ առաջուան պէս 5 էն մինչեւ
9 ը Սէրէթի խանի իւր սենեակը:

ՏՕԳԹՕՐԼԱՐԱ ԷՃԱՑԸԼԱՐԱ
ՎԵՆՈՒՄԻՄԸ

Էճազ վէ Էճազայ տալիւր օլանլա-
րըն քէզա մատէն սուլարը վէ ճինս
ճինս պանիօ թուղլարը վէ Էվրօրա-
նըն ճէմի հաղըր Էճաղլէրին, իլաճը
վէ սաթի օլարադ Պօրոս շարապլարը
վէ Կամընեա Գօլնաքլարըն վէ սապիւր
պուճնա տալիւր մաթիանլէրին թաղէսի
վէ խալիսի Պահճէ գարուսուճնտա ֆու-
րուճ վէ դարաղօլլանէնին քարշը-
արնտա թիւճճարտան Մ. Վ. Գաաապ-
խանըն մաղադաւնտա սաթըլմադտա
օլուղուճ պէյան օլուճուր:

Հալիս Սուլթաթ տը քինին

ՎԻՊ
ՀԱՃԻ ՍԱՑԷՐ

ԹԱՐԳՄԱՐՈՒԹԻՒՆ Ի ԳԱՂԱԽԵՐԷՆԷ

Արմաշու վանուց տպարանէն ելած
հետաքըրապան Եւ ընտիր վիպասա-
նութիւն մի է:

Կը ծախուի Զաղմադճըլար Եօգու-
շա Գալաֆեան եղբարց գրատունը Եւ
բոլոր գրաւաճառաց քով:
Գին 15 զուրուշ:

ՆԻՍԱ ԹԱՅՅԷՍԻՆԻՆ
ՄԻՋԻՄԸ ԷՍԵՐԱՐԸ

ՎԵ
ՆԱՍԻՆՆԱԹ ԶԸՍԸ

Իշպու քիթապ գարբարըն վէ գըգ-
լարըն հէր պիւր անվալտէ իտէճէթ-
իլի սիւսպլիք ճիւսպ վիքսիքտէ տիւր
ՅԱՆՍԸՃԱՆԱՆ ԹԵՐԱԽԻՄԸ ԻՍԷԹԻ

Բ. Է.

Մէրճան չարշընտա Սրապեան
քիթապը Պաղտասար աղանըն, վէ
Պէյօղլուտա թիւթիւնճիւ կիւլէրեան
Ստեփան աղանըն վէ պիլճիւմէ քի-
թապը թիւքեանլարտա եարըմ մէ-
ճիտիյէ ֆիյ իւշ սաթըլմաա տըր:

ՄԱՆԿՏԻՔ
ՀԵՂԻՆԱԿ

ՇԱՆՅԱԼԵՕՐԻ

Ընտիր Եւ գողարիկ երկասիրու-
թիւն մի է այս մանկանց դաստիարա-
կութեան վրայ: Հեղինակը կը նկա-
րագրէ մանկանց այլ Եւ այլ հասակի
պահանջումները, խաղերը, հոգեբա-
նական հանգամանքն, անկէց խիտ
ուշիւմ դասեր, նուրբ դիտողութիւն-
ներ կը հանէ համառօտ, պարզ, ալլ
իմաստալից ոճով, Եւ կը հրաւիրէ ծը-
նողը որ հին ճամբան թողուճ Եւ առ-
ւելի բանաւոր Եւ օգտաւէտ ընթացք
մը բռնեն իրենց մանկանց կրթութեան
համար: Այսպիսի գործեր որչափ շա-
նան աղգին մէջ՝ այնքան օգուտ կըր-
նան բերել, Եւ թարգմանիլն՝ Մեծ.
Մ. Մամուրեան, որ իշիշառակ իւր
բոցեկին նախած է գոյն, աւելի թի-
րան Եւ յարմար գործ մը չէր կրնար
ընտրել ոչ միայն իր հայրական գորո-
վը յայտնեալու այլեւ ործնական հը-
րահանգ մը տալու համար: Յուսալի
է որ Մեծ. թարգմանիլը այս իոթի
գործերու բաժանալիք յաջողութեան վը-
րայ քաջալերութիւն աւելի ընդարձակ
կրթական երկեր իւրոյ հանելու: Այս
նախաշաւիղ մի է ըստ մեզ, հրապու-
րելի, հայ ընթերցողին ուշադրութիւ-
նը լրջադոյն դրուածոց դարձնելու
համար: Այսպիսի գիրք մը ամեն ծը-
նողաց ձեռքը մէյմէկ օրինակ գտնուիլ
պէտք է:

Գինն է 2 ֆրանգ

Կը ծախուի Ենիիճամի փողոց Զի-
լինկիլլէր ճատտէսի թիւ 8 Ս. Ղ. Եւ
Ենգամաճեան գրատունը:

ՏԷՐ ԵՒ ՊԱՏԱՐԱՆԱՆԱՐ
Օ. ԽՈՅԱՆԱՐԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ս. Ղ. ՊԱՐՏԻՉՊԱՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐ
Րիգա-փաշա խան քիւ 3